

Meetnet Urbane Soorten (MUS)

Nieuwsbrief maart 2015

Het nationale stadsvogelmeetnet MUS is opgezet door Sovon Vogelonderzoek Nederland en Vogelbescherming Nederland om de aantalsontwikkeling en verspreiding van broedvogels in bebouwde gebieden goed in beeld te brengen. Urbaan zijn stad, dorp, industrie, sportvelden e.d. De resultaten vormen ook een indicator voor de milieukwaliteit van onze directe woonomgeving.

Het negende jaar, eerste telperiode 1-30 april!

Beste MUS-teller,

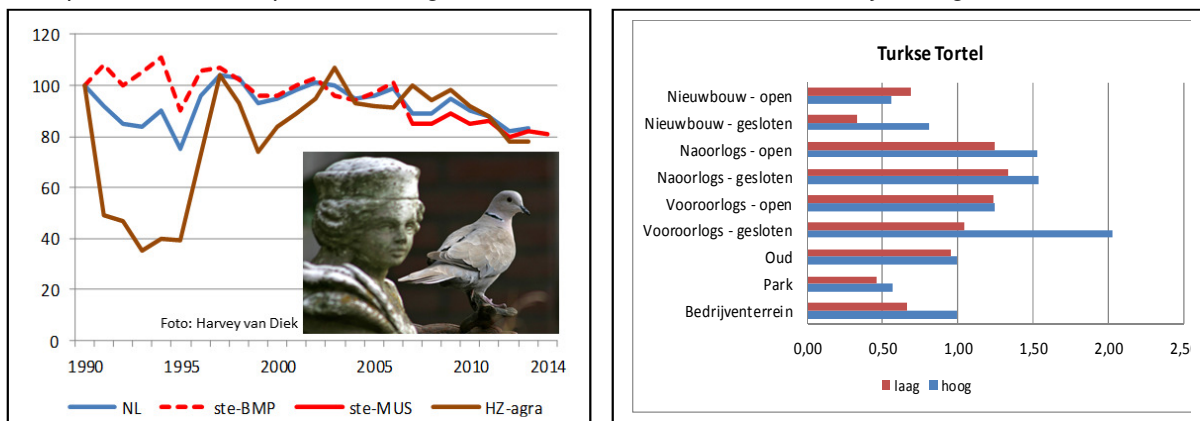
We beginnen aan het negende jaar MUS. De reeks wordt steeds langer dus ook interessanter. Het voorjaar is al volop losgebarsten en veel vogels laten van zich horen. De Merel en Zanglijster zingen volop en ook de Huismus komt in voorjaarsstemming. De weersomstandigheden lijken veel op die van vorig jaar. Net als de vorige was de afgelopen winter zacht. Het kan niet anders dan dat we dat terugzien in de aantallen van een aantal wintergevoelige soorten. Is er een herstel bij de standvogels en hoe doen de Afrika-gangers het? Ik ben benieuwd wat we in de eerste ronde zien.

Resultaten

De nieuwste indexen 2007-2014 zijn te vinden in tabel 1. In het kort worden hieronder de resultaten weergegeven. In 2014 zijn er ruim 399.000 vogels doorgegeven van 165 soorten. Van maar liefst 76 soorten is een voorlopige trend beschikbaar. In het najaar van 2015 worden de MUS-data geïntegreerd in BMP met vooral aanvullingen uit de periode voor 2007 uit het stedelijk gebied. Net iets meer soorten laten een afname zien tegen een toename resp. 34 om 31; de overige 11 zijn stabiel. De grootste klappen vielen onder de groep van struikbroeders en insect- en wormeters. Voorbeelden uit één of beide groepen zijn Gierzwaluw, Huiszwaluw, Merel, Winterkoning, Spotvogel en Tuinfluiter. Ook de korte afstand trekkers zoals Grote Lijster, Zanglijster, Kneu en Spreeuw hebben het zwaar. Ook een aantal wintergevoelige soorten waarvan we vermoeden dat ze in 2015 een herstel laten zien. Onder de winnaars zitten vooral water- en bosvogels maar ook voor het eerst in de lijst staat de Slechtvalk. De resultaten van de eerste acht jaar verschijnen binnenkort in Sovon-Nieuws. In de digitale-nieuwsbrief zijn de trends op provinciaal niveau gepresenteerd <https://www.sovon.nl/nl/nieuwsbrief/view/5482>

Turkse Tortel

In 1950 broedde de soort voor het eerst in Nederland. In 1900 was het nog geen broedvogel in Europa maar in de loop van de vorige eeuw heeft deze tortel vanuit Turkije een groot deel van NW-

Figuur 1. Turkse Tortel. Trend in BMP en MUS & dichtheden (aantal per telpunt) in stedelijk gebied MUS in Nederland. Ste-BMP is minder betrouwbaar. Ste: stedelijk gebied, HZ-agra: hoge zandgrond agrarisch. Laag: klei&veen, hoog: zand.

Europa gekoloniseerd. Minimaal 70% van onze populatie broedt in het stedelijk gebied. In ons land bereikte de soort in de jaren tachtig zijn maximum (schatting 100.000-150.000 broedparen). Sinds de jaren tachtig is de soort afgenomen <https://www.sovon.nl/nl/soort/6840> In het stedelijk gebied in acht jaar MUS is de soort licht afgenomen en die ontwikkeling lijkt daarvoor (BMP, minder betrouwbaar, laag aantal telplots) al ingezet. Ook in het agrarisch gebied op de hoge zandgronden (HZ) is recent een afname vastgesteld. Alleen in het agrarisch gebied op de zeeklei en laagveen (klein aandeel populatie) zit nog groei. In het stedelijk gebied zijn de hoogste aantallen gevonden in de voor- en naoorlogse wijken. De verschillen tussen hoog (zand) en laag (klei en veen) Nederland zijn over het geheel niet groot. Ook zijn er geen opvallende verschillen tussen open en gesloten bebouwing.

De soort is gevoelig voor koude en strenge winters en dat zagen we in de jaren tachtig en negentig toen de aantallen sterk afnamen. Recent hadden we een aantal koude winters maar die waren zacht i.v.m. die in de laatste twee decennia van de vorige eeuw. Wellicht is er recent meer predatie van jonge en oude vogels en eieren, maar directe aanwijzingen daarvoor zijn er niet. In Groot-Brittannië is in de laatste 15 jaar een afname vastgesteld in het aantal uitgevlogen jongen (www.bto.org). Daarnaast is de Houtduif in de afgelopen decennia toegenomen in het stedelijk gebied, wat kan betekenen dat er concurrentie is om de beste broedplekken.

Tips voor de tellingen en invoer

MUS is een monitoringmeetnet en het is van belang dat tellers proberen hun eigen gebied zo lang mogelijk te blijven tellen en ook alle drie de tellingen. Doordat MUS eenvoudig van opzet is hopen we dat dit lukt. Als je door omstandigheden een jaar niet kunt tellen hoeft dat echter niet meteen een definitieve afmelding te betekenen. Het handigste is om de **tellingen te plannen** in je agenda. Ook een **medeteller** is handig als achtereenvolgende als je niet kunt. Op <https://www.sovon.nl/nl/MUS> staat alle informatie over MUS en ook een document met tips en trucs voor de telling en de invoer <https://www.sovon.nl/sites/default/files/doc/Tips%20voor%20telling%20en%20invoer%20MUS.pdf>

Andere activiteiten en overig

In de afgelopen week was ik te gast in Assen voor een presentatie over MUS. In de komende weken ben ik ook bereid om voor jouw vogelwerkgroep iets te vertellen over MUS. Dat kan een hele avond of een deel daarvan. Belangrijk is wel dat het voor half april moet plaatsvinden.

De Jaarrond Tuintelling gaat komend weekend officieel van start en ik hoop dat je ook meedoet www.tuintelling.nl Het rapport Broedvogels in Nederland 2013 is deze week uitgekomen <https://www.sovon.nl/nl/publicaties/broedvogels-nederland-2013> Eventueel kan ik je een papieren versie toesturen, zolang de voorraad strekt. Stuur me daarover dan een mailtje.

De Nationale Vogelweek is dit jaar van 16-24 mei en iedereen kan een excursie aanmelden. Een MUS-telling is een mogelijkheid waarmee je andere deelgenoot kunt maken van het tellen en stads- en dorpsvogels. Maar je kunt ook een excursie doen over vogels of in een ander gebied <http://www.vogelweek.nl/>

Meer informatie: op de MUS-pagina van Sovon <http://www.sovon.nl/nl/mus>

Ook op de Sovon-Facebook & Twitter staan regelmatig berichten over stadsvogels.

Vragen? Waarnemerscode of wachtwoord vergeten, neem dan gerust even contact op met

Jan Schoppers, Sovon Vogelonderzoek Nederland

024- 7 410 410, mus@sovon.nl

Veel plezier met de tellingen en laat me weten wat je boeit!

Jan Schoppers

Voor in je agenda: DRIE TELRONDES IN 2015

*Ochtendronde 1: periode **1-30 april** (eerste weekend 4 en 5 april)*

*Ochtendronde 2: periode **15 mei-15 juni** (eerste weekend 16 en 17 mei)*

(telpunten in omgekeerde volgorde tellen)

*Avondronde 3: periode **15 juni-15 juli***

De Ochtendrondes starten een half uur voor en eind tot twee uur na zonsopkomst en de Avondronde tussen 19.00 uur en zonsondergang

Tabel 1. De voorlopige trend (index) van 76 vogelsoorten gesorteerd van sterke afname naar sterke toename en 3 zoogdieren in MUS in 2007-14. Bron: Sovon, NEM en CBS.

Soort	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	TREND_CLASS
Spotvogel	100	74	69	50	50	46	28	22	Steep decline (p<0.01) **
Grote Lijster	100	83	73	53	62	44	48	46	Steep decline (p<0.01) **
Staartmees	100	123	100	112	72	83	59	58	Steep decline (p<0.01) **
Grauw e Vliegenvanger	100	99	73	64	75	76	33	38	Steep decline (p<0.05) *
Glanskop	100	63	34	64	61	41	34	33	Steep decline (p<0.05) *
Kneu	100	83	78	69	74	62	54	47	Steep decline (p<0.05) *
Goudhaan	100	138	76	93	84	62	67	77	Moderate decline (p<0.01) **
Aalscholver	100	100	93	74	66	70	73	63	Moderate decline (p<0.01) **
Soepeend	100	96	98	78	83	72	67	67	Moderate decline (p<0.01) **
Fitis	100	112	106	100	98	90	72	70	Moderate decline (p<0.01) **
Kievit	100	144	118	109	100	74	92	84	Moderate decline (p<0.01) **
Spreeuw	100	94	76	71	72	71	70	67	Moderate decline (p<0.01) **
Tuinfluit	100	105	84	91	100	87	65	75	Moderate decline (p<0.01) **
Winterkoning	100	108	100	86	77	80	77	83	Moderate decline (p<0.01) **
Zanglijster	100	97	87	89	84	85	80	71	Moderate decline (p<0.01) **
Blauw e Reiger	100	98	97	76	86	81	66	87	Moderate decline (p<0.01) **
Huiszw aluw	100	102	91	88	104	76	73	88	Moderate decline (p<0.01) **
Fazant	100	90	94	100	103	92	80	72	Moderate decline (p<0.01) **
Roodborst	100	95	91	79	71	80	84	83	Moderate decline (p<0.01) **
Stadsduif	100	105	104	90	100	87	80	93	Moderate decline (p<0.01) **
Gierzw aluw	100	88	115	98	106	83	81	87	Moderate decline (p<0.01) **
Vink	100	96	95	96	93	90	88	84	Moderate decline (p<0.01) **
Merel	100	100	96	97	93	94	90	94	Moderate decline (p<0.01) **
Koolmees	100	101	100	106	99	96	95	92	Moderate decline (p<0.01) **
Heggenmus	100	101	103	104	93	91	104	92	Moderate decline (p<0.01) **
Turkse Tortel	100	101	105	100	103	94	96	95	Moderate decline (p<0.01) **
Houtduif	100	106	102	105	102	100	97	96	Moderate decline (p<0.01) **
Boomvalk	100	210	128	144	118	81	89	61	Moderate decline (p<0.05) *
Usvogel	100	112	45	35	79	36	33	69	Moderate decline (p<0.05) *
Torenavalk	100	264	192	175	123	140	110	107	Moderate decline (p<0.05) *
Ringmus	100	59	89	69	64	57	60	78	Moderate decline (p<0.05) *
Roek	100	114	116	103	111	99	93	91	Moderate decline (p<0.05) *
Waterhoen	100	117	107	98	86	89	105	98	Moderate decline (p<0.05) *
Zw arte Kraai	100	102	99	99	95	98	98	99	Moderate decline (p<0.05) *
Groene Specht	100	114	115	112	97	103	97	92	Stable
Stormmeeuw	100	75	67	75	78	61	105	67	Stable
Wilde Eend	100	97	104	100	97	102	96	100	Stable
Zw arte Roodstaart	100	109	110	114	125	97	106	103	Stable
Zilvermeeuw	100	107	111	107	112	119	107	96	Stable
Braamsluiper	100	82	83	100	84	74	86	107	Stable
Boerenzw aluw	100	105	118	144	123	94	92	130	Stable
Boomkruiper	100	111	119	117	105	110	112	111	Stable
Kleine Karekiet	100	93	91	98	115	120	94	93	Stable
Witte Kw ikstaart	100	97	111	117	131	107	99	113	Stable
Koekoek	100	133	109	131	134	124	104	129	Stable
Pimpelmees	100	102	98	107	113	106	109	109	Moderate increase (p<0.01) **
Huismus	100	96	105	106	118	109	103	111	Moderate increase (p<0.01) **
Tijtjaf	100	109	98	105	118	118	98	121	Moderate increase (p<0.01) **
Meerkoet	100	107	111	109	108	112	120	118	Moderate increase (p<0.01) **
Kauw	100	102	109	102	115	114	114	117	Moderate increase (p<0.01) **
Putter	100	75	82	114	103	117	82	109	Moderate increase (p<0.01) **
Kokmeeuw	100	97	107	101	97	116	141	99	Moderate increase (p<0.01) **
Boomklever	100	125	127	126	146	114	173	109	Moderate increase (p<0.01) **
Gaai	100	103	109	114	143	124	124	114	Moderate increase (p<0.01) **
Ekster	100	101	104	109	117	116	117	125	Moderate increase (p<0.01) **
Knobbelzw aan	100	102	116	119	120	140	127	128	Moderate increase (p<0.01) **
Fuut	100	108	93	111	102	113	122	141	Moderate increase (p<0.01) **
Grote Bonte Specht	100	122	107	121	144	134	140	141	Moderate increase (p<0.01) **
Nijlgans	100	127	121	133	155	151	136	175	Moderate increase (p<0.01) **
Visdief	100	94	129	103	123	127	142	161	Moderate increase (p<0.01) **
Kuifeend	100	120	138	153	151	158	175	178	Moderate increase (p<0.01) **
Brandgans	100	199	36	118	104	119	197	261	Moderate increase (p<0.01) **
Ooievaar	100	232	154	273	282	323	273	278	Moderate increase (p<0.01) **
Groenling	100	112	112	118	118	112	127	99	Moderate increase (p<0.05) *
Scholekster	100	133	133	133	135	108	124	132	Moderate increase (p<0.05) *
Holenduif	100	110	133	129	137	115	137	117	Moderate increase (p<0.05) *
Buizerd	100	142	156	139	136	180	170	150	Moderate increase (p<0.05) *
Rietzanger	100	131	163	161	219	209	155	170	Moderate increase (p<0.05) *
Zw artkop	100	105	113	128	162	147	129	153	Strong increase (p<0.01) **
Halsbandparkiet	100	97	136	154	147	159	148	170	Strong increase (p<0.01) **
Kleine Mantelmeeuw	100	108	144	126	164	204	200	192	Strong increase (p<0.01) **
Krakeend	100	141	140	204	186	258	283	251	Strong increase (p<0.01) **
Grauw e Gans	100	126	156	170	215	240	249	303	Strong increase (p<0.01) **
Grote Canadese Gans	100	121	235	248	387	328	301	430	Strong increase (p<0.01) **
Slechtvalk	100	158	172	362	237	381	472	681	Strong increase (p<0.01) **
Grasmus	100	88	109	124	175	151	147	148	Strong increase (p<0.05) *
Haas				100	117	86	94	99	Moderate decline (p<0.05) *
Konijn				100	119	161	112	120	Moderate increase (p<0.01) **
Kat				100	115	131	127	116	Moderate increase (p<0.01) **